

a připomeňme si, že do regulace Berounky počátkem 50. let minulého století řeka lehce meandrovala a její slepé rameno sahlo pod trať v místech křižovatky Tyršova-Strmá. Na pravém břehu stála plovárna Okrašlovacích spolku, na levém plovárna a sportoviště spolku Dobřich. Spojení přes řeku obstarával převozník Kudrna, jemuž živobyť vzala provizorní pontonová lávka, která se musela na zimu rozebrat a uskladnit na tzv. Starém hřišti. Tu vystřídala nevábná lávka s ocelovou konstrukcí, jejíž levobřežní konec ústil v zátopové oblasti. Onu konečně vystřídala současná „Lávka prof. Karla Lewitta“, lékaře a významného fyzioterapeuta, který dlouhá léta žil v Dobřichovicích.

14 Anglickou ulicí projdeme kolem vily Josefa a Boženy Smrkovských čp. 322 a zabochíme do ulice Březové. K okolní zástavbě docházelo od doby I. republiky; řada pozemků sloužila jen k letní rekreaci a bývala osazena chatami. Dnes je již většina zastavěna rodinnými domy a užívána k celoročnímu bydlení.

15 Cesta nás přivede k areálu Mateřské školy v Dobřichovicích. Dobře připomenout, že na tomto pozemku, který měl charakter louky, dlouhodobě plánovala místní zastupitelstva postavit základní školu. To proto, že stávající škola se ocitla v centru obce a žáci začali být vystaveni riziku zvýšené dopravy. Nakonec padlo rozhodnutí vystavět zde novou mateřskou školu, když „stará“ mateřská škola v budově dnešní ZUŠ v Lomené ulici (poválečný konfiskát) přestala splňovat potřebná kritéria.

16 Pokračujeme Březovou ulicí a napravo narazíme na Zdravotní středisko, které dlouhá desetiletí zajišťovalo zdravotní péči obyvatel Dobřichovic. Původně doma (na křižovatce ulic Vítova a 5. května), ale i tady v Březové, prakticky nezapomenutelný lékař MUDr. František Furst (1908-1965), po němž je pojmenován sál v křižovnickém statku. Zdravotní středisko od 50. let minulého století nabízelo služby praktického lékaře, dětského lékaře a dentisty. Zdravotní obvod zahrnoval všechny okolní vsi od Vonoklas po Černolice.

17 Dospěli jsme ke kruhovému objezdu, dříve nebezpečné křižovatce ulic Palackého, Pražské a Březové. V oblasti, které se na historických mapách říká „Na rybníčku“, časem vyrostl areál TJ Sokol Dobřichovice. Sokol byl založen jako české národní tělovýchovné hnutí, které mělo konkurovat německým turnerským spolkům.

Sokolové významně přispěli k vzniku Republiky československé (1918-39), bojovali v čs. armádě proti Maďarům, organizovali odboj proti německým okupantům a byli připraveni postavit se i komunistickému puči. Proto byli mnozí sokolové vězněni a popraveni jak nacisty, tak komunisty. Nezapomenutelným starostou Sokola Dobřichovice byl v 50. a 60. letech minulého století Heřman Janka, potomek zakladatele firmy Janka v Radotíně. V současnosti nabízí Sokol Dobřichovice možnost celoročního sportování ve třinácti sportovních oddílech.

18 Na pozemku sousedícím s areálem Sokola vyrostla v 90. letech minulého století budova školy, která od té doby slouží 1. stupni Základní školy v Dobřichovicích. Místní organizované školství sahá daleko do historie obce a na poměry komfortně jej zajišťovala tzv. „stará“ škola, která nedávno ustoupila nové přístavbě. K ní byl přistavěn objekt tzv. „nové“ školy na rohu ulic Palackého a 5. května. Z důvodů kapacitních bylo nutno postavit další školu, neboť místní ZŠ zajišťovala výuku i pro žáky z Karlíka a Letů. „Nejnovější“ školou je tedy projekt architektů Šafr-Hájek, který nahradil nejstarší dobřichovickou školu, na níž byl léta uplatňován havarijní výměr. Dobřichovická ZŠ patří mezi školy vyhledávané nejen pro materiální zázemí, ale zejména pro kvalitu výuky.

19 Po ulici Pražské jsme dospěli k historické ozdobě Dobřichovic, již je sousoší Kalvárie (dříve nazývané „Statuje“) z roku 1760. Dílo bylo v 90. letech minulého století opraveno a jeho okolí nově upraveno v roce 2004.

20 Zabočíme vlevo do ulice Vítovy a podél bývalého křižovnického parku, který býval ohrazen kamennou zdí, se blížíme ke konci procházky. Park býval osazen jilmy a protékala jím voda z Karlického potoka. Po zasypání vodotečí v 50. letech minulého století jilmy uschly a dnešní porost tvoří jen vzrostlý nálet vcelku náhodně narostlý, přesto nabízející příjemný stín.

21 Na konci putování nás vítá socha neposkvrněné Panny Marie (tzv. Immaculata) z roku 1750. Socha je z pískovce a původně stávala na křížení dnešních ulic Palackého a 5. května. Po vztyčení mostu byla přesunuta na své dnešní místo.

22 Vítejte v cíli a nezapomeňte odevzdat vyplněný kvíz!!!

Použitá literatura: V. Kratochvíl a kol.: Dobřichovice, vyd. 2006
Š. Koukalová a kol.: Letní rezidence Pražanů, 2013
Paměti a osobní vzpomínky, Google

Zpracoval: Jiří Růžek
Grafická úprava: Marcela Jirešová, mapy Monika Višková

Sdružení nezávislých kandidátů,
TOP 09 a STAN

Společně pro Dobřichovice

**vás zve k nedělní vycházce
po zajímavých místech
Dobřichovic s názvem
„Poznej (alespoň trochu)
své Dobřichovice“**

Kdy? Neděle 11. 9. 2022 14–17 hodin

Kam? Dozvíte se na startu u Panské Zahrady. Obdržíte zde mapku se zadáním a cílem cesty. Předpokládaná délka vycházky 1–2 hodiny, 5,5 km.

Proč? Jen se tak projít a dozvědět se něco nového o místě, kde žijeme, strávit společně smysluplný čas s rodinou nebo přáteli, pobavit se, zasoutěžit si.

Co s sebou? Doporučujeme vzít na cestu mobilní telefon vybavený funkcí fotografování, rodinu či přátele, psa, koloběžku nebo jiná přibližovadla. Za splnění úkolů čeká zúčastněné v cíli překvapení přiměřené věku.

1 Procházku zahájíme na nádvoří bývalého křížovnického velkostatku, v dnešní ulici Anežky České. Připomeňme si, že původní osídlení nivy Berounky se nacházelo kolem románské rotundy v Karlíku, ale později se přesunulo blíže k řece. Nejstarší dějiny Dobřichovic jsou spjaty s církevním řádem Křížovníků s červenou hvězdou, který založila Anežka Přemyslovna (1211-1283) jako jediný původní český řád, jemuž král Václav I., její bratr, věnoval pozemky podél toku dolní Berounky, včetně vesnice Dobřichovice. Dominantu obce představoval křížovnický zámek s kostelem (kaplí) a velkostatek; za hlavní ulici sloužila část dnešní ulice 5. května. Dnes nejfrekventovanější ulice Palackého vedla jen do polí.

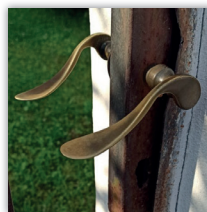
2 Míjíme Havlíkův mlýn, původně vodní mlýn na Berounce, k němuž majitel s rozvojem elektrifikace přistavěl elektrárnu. Vodu do náhonu naháněl původně šikmý jez, jehož pozůstatky lze nalézt někdejších tří sta metrů nad dnešním jezem. Projdeme kolem kostela sv. Judy Tadeáše, nádvořím zámku a vyjdeme u sochy sv. Jana Nepomuckého, kde z historicky dokumentovaných čtyřech lip zůstala jen jedna. Pod zámek vedl přes řeku brod a pasažéry převážel převozník; poslední se jmenoval Holcát.

3 Zabočíme doprava na most, významnou spojnici Dobřichovic, který byl vztyčen roku 1897 a nesl jméno „Most císaře a krále Františka Josefa I“. Pro většinu lidí zůstal „železným mostem“, který nicméně přinesl obyvatelům obce nebyvalý komfort a umožňoval bezproblémovou dopravu zemědělských produktů na nádraží k železnici. Sloužil spolehlivě do zimy roku 1941, kdy jej povodeň a velké ledové kry vyzvedly z mostního lůžka. Tato změna zahájila chátrání, které přes snahu o údržbu skončilo roku 1990 jeho demolicí. Do vztyčení nového mostu sloužil veřejnosti most provizorní.

4 Dnešní ulice Tyršova, vedle ulice Palackého a Pražské nyní páteřní komunikace obce, bývala kdysi prašnou, kamenitou cestou, která vedla na louky a pole pravobřežní části Dobřichovic. Chalupy a domky se nacházely nad touto cestou od křížovnické lesovny (u podjezdu k jezu) k začátku Krajníkovy ulice. Dominantou pravobřežní části bývala letní rezidence Wenzlova (dále Noskova a Prušáková) s obrovským pozemkem, včetně růžové zahrady. Celý pozemek byl obehnan kamennou zdí a skýtal letním hostům dostatek soukromí. Pro představu dodejme, že cesta vedla od mostu kusem dnešní ulice Krajníkovy, zabočila doleva ulic Svážnou a pokračovala k nádraží, kde skončila. Dnešní vskutku rezidenční ulice Krajníkova bývala pouhý úvoz, který sloužil obsluze polí a luk, která se svažovala od lesa k trati.

5 V Tyršově ulici čp. 103 stojí vila spojená s významnou osobností, kterou byl JUDr. Antonín Randa (1834-1914). Jedná se o vědce, právníka a politika evropské úrovně, který významně přispěl jak k rozvoji české společnosti, tak k výkonu rakouské (předlitavské) státní správy. Jeho význam v kontextu evropské vědy a politiky zůstává zatím nedocenen; jeho vklad Dobřichovicím je, bohužel, opomíjen.

6 Za vilou čp. 103 zahňeme doprava do Hýčkané uličky a z ní po schodech do ulice U Rokle. Pokračujeme do kopce a odbočíme doleva do ulice K Tenisu, kde míjíme vilu čp. 117, kterou nechal postavit nakladatel František Topič (1875-1941). Tento dům koupil v roce 1973 od jeho vnučky spisovatel a politik Ludvík Vaculík (1926-2015). Na další křižovatce s ulicí Strmou najdeme vilu čp. 119. Ta svého času patřila JUDr. Josefu Heroldovi (1850-1908), významnému právníku a mladočeskému politiku, který urputně hájil české zájmy v rakouské říšské radě (parlamentu).

7 Pokud by se nám chtělo šlapat Strmou ulicí do kopce, minuli bychom zprava vilu pěvce Národního divadla Antonína Vávry (čp. 126) a došli bychom k vile čp. 330, kterou si nechal postavit generál Jan Syrový (1888-1970). Generál Syrový byl profesionální voják; v Rusku vstoupil do čs. legií, účastnil se bitvy u Zborova, v letech 1918-1920 byl jejich hlavním velitelem. Jeho vojenská kariéra pokračovala za I. republiky, kdy zastával funkce inspektora vojsk a náčelníka generálního štábu ČSA. V době mnichovské krize byl ministrem obrany a na popud prezidenta Beneše i předsedou úřednické vlády, která se musela s Mnichovskou dohodou vyrovnat. Po vzniku protektorátu odešel z veřejného života a čas trávil v Dobřichovicích. Po válce byl obviněn z kolaborace, odsouzen k dvaceti letům žaláře a ztrátě veškerého majetku. Po roce 1960 byl amnestován, do své smrti pracoval jako noční hlídač. Takhle se Beneš s Gottwaldem odvděčili vojáku a čestnému člověku!

8 Pokud budeme pokračovat mírně do kopce ulic K Tenisu, zabočíme doleva podél kamenné zdi dnes již zastavěné Prušákovy zahrady a dostaneme se na malé náměstíčko a křižovatku ulic Krajníkovy a Svážné. Zde na adrese Krajníkova čp. 105 je k vidění vila, již jistou dobu vlastnil a užíval francouzský generál a diplomat Maurice Pellé (1863-1924). Generál Pellé se v roce 1919 stal prvním náčelníkem

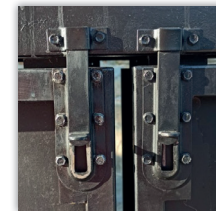

generálního štábu ČSA a řídil vojenské operace proti Maďarům na Slovensku. M. Pellé se v Čechách oženil a vilu po roce 1990 restituovala jeho dcera, paní Maryška Sandiford-Pellé.

9 Po obytné zóně v Krajníkově ulici pokračujeme směrem ke Všenorům. Napravo i nalevo se nacházejí vily, které vyrostly koncem druhé poloviny 19. století. Tato villegiatura vznikla jako developerský projekt pražských občanů, pánů Krajníka a Sudy, kteří skoupili pozemky a připravili je k parcelaci. Nutno dodat, že projekt neměl podporu obce; místní se obávali zvyšování cen pozemků i soužití s obyvateli jiné sociální vrstvy. Na Brunšově vystavěli své letní rezidence podnikatelé, právníci, umělci či lékaři, kteří patřili ke špičce české národní společnosti, ale jejich kořeny tkvěly v selské, resp. měšťanské půdě. Vilu JUDr. Miroslava Krajníka (1850-1907), právníka, politika a literáta najdeme na stejnojmenné ulici pod čp. 109; patřila k ní velká zahrada s kusem lesa, do níž si dr. Krajník nechával posílat vzácné dřeviny z celého světa.

10 U Domova důchodců (Pensionátu), dříve honosného Hotelu Stejskal, zabočíme doleva do ulice Pod Pensionátem, kde hned narazíme na vilu čp. 154, kde trávil čas František Xaver Šalda (1867-1937). Po něm se nazývá lesní cesta, která spojuje Dobřichovice a Všenory a která ústí nad bývalým Hotelem Zdenka.

11 Na adrese Pod Pensionátem 143 se nachází vila prof. MUDr. Jaroslava Franty, dle značků patrně architektonicky nejceněnější „kus“ dobřichovické villegiatury, dílo to architekta Kamila Hilberta. Vnuč majitele, fotograf Jaroslav „Jája“ Franta, patřil donedávna k oblíbeným dobřichovickým osobnostem, ač vilu prodal a přesídlil na druhý břeh.

12 Po obnovených schodech se dostaneme k nádraží Dobřichovice, zastávce České západní dráhy, která zahájila provoz 14. 7. 1862 a spojovala Prahu s Plzní, resp. vedla až do Furth im Wald. Po jednokolejné dráze putovaly tehdy čtyři vlaky denně; současná budova železniční stanice pochází z roku 1881. Je zřejmé, že železnice přivezla nové lidi s novými představami o tom, jak využít a proměnit prostor dolního Poberounčí.

13 Podchodem projdeme do ulice Všenorská, která do roku 1970 byla hlavní spojnici mezi obcemi. Představme si, že bychom cestou do Všenor museli překonat závozy u mostu, závozy u lávky a závozy u Krijkosy, než by nás dráha pustila do všenorské soutěsky!! Volným krokem dojdeme k lávce